

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

КИЯНИЦЯ ЄВГЕНІЯ ОЛЕГІВНА

УДК 021.1:659.4:316.7:353.1

**РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗКІВ БІБЛІОТЕК З ГРОМАДСЬКІСТЮ
В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ РЕГІОНУ**

27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук із соціальних комунікацій

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Київському національному університеті культури і мистецтв Міністерства культури України, м. Київ.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, професор
Медведєва Валентина Миколаївна,
Київський національний університет культури і мистецтв,
професор кафедри інформаційної, бібліотечної та
архівної справи.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Соляник Алла Анатоліївна,
Харківська державна академія культури,
завідувач кафедри документознавства та книгознавства;

кандидат наук із соціальних комунікацій
Барабаш Світлана Іванівна,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського», Науково-технічна бібліотека
імені Г. І. Денисенка, учений секретар.

Захист відбудеться «30» червня 2017 р. о «14⁰⁰» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.807.04 у Київському національному університеті культури і мистецтв за адресою: 01601, м. Київ, вул. Є. Коновальця, 36, ауд. 209.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Київського національного університету культури і мистецтв за адресою: 01601, м. Київ, вул. Є. Коновальця, 36.

Автореферат розісланий «__» травня 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. А. Бачинська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Нагальна потреба розбудови в Україні системних і багаторівневих комунікаційних зв'язків бібліотек з громадськістю обумовлена сучасними тенденціями радикальних соціокультурних змін, глобалізаційних викликів та інформаційних криз. У затвердженій Кабінетом Міністрів Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» наголошено, що найважливішою умовою досягнення бібліотеками принципово нового рівня якості функціонування є розбудова ефективних внутрішніх та зовнішніх комунікацій, орієнтована на створення системи продуктивного партнерства у просуванні спільних цінностей.

В обласних універсальних наукових бібліотеках (ОУНБ) України – найдоступніших соціокомунікаційних центрах різних регіонів – зосереджений потужний інтелектуальний та історико-культурний потенціал. Саме його організоване використання є стратегічно важливим завданням розбудови поінформованих місцевих співтовариств як ключових учасників політичних, економічних та соціальних перетворень. Недооцінювання ролі й можливостей ОУНБ у консолідації місцевих громад навколо національних та європейських культурних цінностей з метою залучення населення регіонів до реформування країни, зумовлено відсутністю цілеспрямованої розбудови бібліотеками системи ефективних зв'язків з громадськістю. Назрілою проблемою є розроблення концептуальних засад управління формуванням суспільної думки з використанням широкого спектра ресурсів, сервісів, інноваційних проектів ОУНБ, спрямованих на зміцнення науково-освітнього й культурного потенціалу країни.

Теоретичні засади розвитку бібліотеками зв'язків з громадськістю закладено у фундаментальних працях із соціальних комунікацій, інформології, бібліотекознавства, менеджменту, культурології, педагогіки, соціології, філософії (С. Барабаш, О. Башун, Т. Вилегжаніна, О. Воскобойнікова-Гузєва, В. Ільганаєва, С. Матліна, О. Онищенко, В. Пашкова, А. Соляник, І. Сулова, Л. Філіпова, А. Чачко, Г. Швецова-Водка, Я. Шрайберг), де визначено сутність бібліотеки як комунікаційного й соціокультурного інституту, центру соціалізації та виховання громадянськості, багатофункціонального інформаційного осередку регіону, здатного сприяти результативній взаємодії з усіма прошарками суспільства.

Науковому обґрунтуванню необхідності формування вітчизняними ОУНБ ефективною багаторівневою системою зв'язків з громадськістю сприяли окремі ідеї таких фахівців, як І. Альошина, С. Блек, М. Бочаров, В. Королько, Т. Лебедева, В. Мойсеєв, Г. Почепцов, І. Слісаренко, А. Трунов, Г. Тульчинський, А. Чумиков, Н. Ярошенко й ін., чії теоретичні напрацювання нині визначають особливості застосування концептуальних положень та організаційно-методичних засад

розвитку зв'язків з громадськістю в бібліотеках як закладах соціокультурної сфери. Проте ґрунтовний аналіз фахових публікацій свідчить, що важливі аспекти означеної проблеми ще не набули комплексного та глибокого вивчення, потреба у проведенні якого підсилює актуальність теми дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація пов'язана з реалізацією законів України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про інформацію», «Про національну програму інформатизації», «Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека–XXI», «Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України», Програми Української бібліотечної асоціації з адвокації «Через бібліотеки – до знань!» та інших регламентуючих документів. Робота виконана в межах цільової комплексної програми наукових досліджень Київського національного університету культури і мистецтв «Трансформаційні процеси в культурі та мистецтвах України» (державний реєстраційний № 0107U009539), наукової теми кафедри книгознавства і бібліотекознавства КНУКіМ «Трансформація бібліотечної науки, освіти і професії в демократичній Україні».

Мета дослідження – розроблення концептуальних засад розвитку ефективної системи зв'язків бібліотек з громадськістю в соціокультурному просторі регіону.

Відповідно до мети визначено такі **завдання**:

- проаналізувати стан вивчення проблеми розвитку зв'язків бібліотек з громадськістю, охарактеризувати джерельну базу дослідження;
- уточнити терміносистему предметної сфери, зокрема зміст понять «зв'язки з громадськістю», «громадська думка», «імідж», «репутація», а також обґрунтувати теоретичну базу й методологічний інструментарій дослідження;
- виявити здобутки центральних регіональних бібліотек США та Західної Європи стосовно розбудови продуктивних зв'язків з громадськістю;
- охарактеризувати основні етапи опанування бібліотеками України комунікаційних технологій розвитку зв'язків з громадськістю;
- дослідити сучасний стан організування зв'язків бібліотек з громадськістю на регіональному рівні та виявити чинники, що впливають на його ефективність;
- розробити релевантну модель системного розвитку ефективних зв'язків вітчизняних бібліотек з громадськістю в соціокультурному просторі регіону.

Об'єкт дослідження – зв'язки бібліотек з громадськістю.

Предмет дослідження – основні засади розвитку обласними універсальними науковими бібліотеками України ефективної системи зв'язків з громадськістю.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період з кінця ХХ ст. по 2015 р., що є визначальним для з'ясування нових завдань сучасних бібліотек у вимірі національних пріоритетів, налагодження міжкультурної комунікації, розбудови справедливого громадянського суспільства. Virшення поставлених завдань потребувало звернення і до давнішого періоду – початку ХХ ст., коли відбувалося формування бібліотеками України певних комунікаційних інструментів налагодження зв'язків з громадськістю.

Методи дослідження. Методологічними засадами дисертаційної роботи є соціокомунікативний, системно-діяльнісний, інформаційний підходи, що уможливило наукове осмислення й обґрунтування сутності, завдань, структури та функцій зв'язків бібліотек з громадськістю, визначення напрямів їхнього подальшого розвитку та резервів підвищення ефективності.

На різних етапах дослідження використовувалися загальнонаукові і спеціальні методи: джерелознавчий пошук та аналіз профільних публікацій з теми дослідження – для з'ясування стану розробленості наукової проблеми; історичний метод – для визначення основних етапів розвитку зв'язків бібліотек з громадськістю; компаративний – для порівняння сучасного стану організації зв'язків з громадськістю в зарубіжних та вітчизняних бібліотечно-інформаційних закладах; метод моделювання – для розроблення релевантної моделі реалізації ефективної системи зв'язків бібліотек з громадськістю на регіональному рівні.

Загальна процедура емпіричної частини дослідження була реалізована кількома етапами: на першому – в процесі опитування респондентів та збору первинної інформації було встановлено показники функціонування системи зв'язків ОУНБ з громадськістю, що підлягають статистичній обробці; на другому – розроблено й розповсюджено анкети, що сприяло виявленню ефективності роботи підрозділів ОУНБ, спрямованої на розвиток зв'язків з громадськістю; на третьому – здійснено обробку результатів анкетування методами математичної статистики, узагальнено інформацію, сформульовано висновки, прогнози й обґрунтовано рекомендації щодо підвищення ефективності системи зв'язків з громадськістю як напряму комунікативної стратегії ОУНБ – базових соціокультурних осередків регіону.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що в дисертації на основі порівняльного аналізу національного й закордонного досвіду вперше в українському бібліотекознавстві комплексно досліджено теоретичні та практичні аспекти розвитку зв'язків ОУНБ з громадськістю, обґрунтовано можливості підвищення їхньої ефективності, сформульовано нові концептуальні положення та висновки, котрі мають вагомe суспільне та загальнопрофесійне значення. У дисертаційній роботі

вперше:

– доведено потребу цілеспрямованої реалізації зв'язків ОУНБ з громадськістю як інструмента комунікаційного управління суспільною думкою

щодо підвищення авторитетності базової соціокультурної установи регіону, усі напрями діяльності якої слугують на користь інтересам місцевої громади;

- науково обґрунтовано релевантну модель системного розвитку зв'язків ОУНБ з громадськістю в соціокультурному просторі регіону як багаторівневої діяльності, орієнтованої на розбудову ефективної комунікаційної взаємодії, і на внутрішньому рівні – між бібліотекою та її користувачами, і на зовнішньому – між бібліотекою та органами влади й управління, постачальниками, партнерами, спонсорами, ЗМІ, громадськими установами, лідерами суспільної думки й іншими учасниками комунікації;

- запропоновано алгоритм дій та інструментарій запровадження цієї моделі для налагодження взаємовигідних двосторонніх комунікаційних зв'язків з усіма суб'єктами внутрішнього й зовнішнього середовища ОУНБ;

удосконалено:

- зміст понять предметної сфери «зв'язки бібліотек з громадськістю», зокрема таких, як «громадська думка», «імідж», «репутація», «авторитет», «паблісіті» тощо;

- періодизацію основних етапів розвитку вітчизняними бібліотеками зв'язків з громадськістю;

набули подальшого розвитку:

- уявлення про здобутки й сучасні тренди центральних регіональних бібліотек США та Західної Європи стосовно розбудови продуктивних зв'язків з громадськістю;

- методики й інструменти бібліотек щодо комунікаційного управління суспільною думкою, налагодження сталого зворотного зв'язку з громадськістю;

- узагальнення практичного досвіду системного формування бібліотеками України ефективних зв'язків з громадськістю, зокрема з органами державної влади та місцевого самоврядування, ЗМІ, громадськими організаціями.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони спрямовані на поглиблене розуміння значущості й необхідності налагодження ОУНБ системних зв'язків з громадськістю в соціокультурному просторі регіону, підвищення ефективності функціонування PR-підрозділів бібліотек. Результати дослідження можна використовувати в процесі підготовки фахівців для бібліотек, для сфери реклами та зв'язків з громадськістю, в системі перепідготовки й підвищення кваліфікації кадрів відповідного профілю.

Результати дослідження використано в навчальному процесі Київського університету імені Бориса Грінченка під час підготовки фахівців освітніх напрямів «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», «Реклама та зв'язки з громадськістю» – для вдосконалення змісту профільних навчальних дисциплін, а також у проведенні майстер-класів для співробітників ОУНБ України, що засвідчує акт про впровадження.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею, у якій розроблено концептуальні засади розвитку ефективної системи зв'язків бібліотек з громадськістю в соціокультурному просторі регіону. Основні наукові положення, узагальнення й висновки належать авторові. Наукові публікації з теми дисертації одноосібні.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертаційної роботи оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях: «Культура і суспільство XXI століття: духовні, культуруологічні, соціальні виміри» (Київ, 2010); «VIII Культурологічні читання пам'яті Володимира Продкопаєва» (Київ, 2010); «Культурна спадщина України та інформаційно-комунікативні технології» (Київ, 2010); «Культурні практики: ретроспекція та сучасність» (Київ, 2010); «Соціальні комунікації: стан, проблеми, тенденції» (Київ, 2010); «Діалог культур: Україна – Греція» (Київ, 2012); «Соціальні комунікації в інтеркультурному просторі: міжконтинентальний діалог інтелектуалів» (Київ, 2014); «Реклама: інтеграція теорії та практики» (Київ, 2014); «Реклама: інтеграція теорії та практики:» (Київ, 2013); «Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку» (Вінниця, 2014); «Комунікаційні стратегії сучасної школи» (Київ, 2015); «Актуальні проблеми філології та журналістики» (Ужгород, 2016); «Соціальні комунікації: інструменти, технологія і практика» (Запоріжжя, 2017) та ін.

Публікації. Результати дослідження викладено у 18 одноосібних публікаціях, серед яких 10 статей: 5 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у вітчизняному виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз даних, 2 – в іноземних періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, 2 – в інших наукових виданнях; 8 – тез виступів на міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (285 найменувань), додатки (5). Загальний обсяг дисертації – 220 сторінок, із яких 164 – основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету й завдання дослідження, визначено його об'єкт і предмет, наведено дані про зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, охарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, особистий внесок здобувача, наведено відомості про апробацію результатів, публікації автора, структуру та обсяг роботи.

У **першому розділі «Історіографія та джерельна база дослідження»**, який складається з двох підрозділів, визначено стан наукової розробленості

проблеми, теоретичну базу й методи дослідження, проаналізовано провідні здобутки вітчизняних та зарубіжних учених з питань розвитку понятійно-категоріального апарата предметної сфери.

Підрозділ 1.1. «Зв'язки бібліотеки з громадськістю як об'єкт наукового дослідження» висвітлює науковий доробок Т. Абанкіної, С. Апфельбаума, С. Барабаш, А. Векслер, В. Королька, Т. Лебедевої, Н. Мантуло, Г. Почепцова, Г. Тульчинського, де обґрунтовано комунікаційний потенціал і доцільність використання зв'язків з громадськістю в організаціях та установах соціально-культурної сфери, зокрема в бібліотеках, доведено необхідність системного розгортання комунікаційної взаємодії з усіма суб'єктами соціокультурного простору регіону. Розглянуто кілька аспектів дослідження зв'язків бібліотек з громадськістю як багатокомпонентної комунікативної діяльності, визначаючої перспективи подальшої діяльності бібліотечних установ. Особлива увага зосереджена на розгортанні думки, що зв'язки з громадськістю, як елемент інноваційної політики, сприяють формуванню інфраструктури суспільства, на чому наголошують О. Воскобойнікова-Гузєва, Т. Гранчак, І. Давидова й ін.

Доведено, що виявлення об'єктивних та суб'єктивних чинників, котрі сприяють сталому розвитку бібліотечних установ регіону як базових соціокультурних центрів, уможлиблює: оновлене сприйняття громадськістю ролі, значення та місії бібліотеки в суспільстві, розуміння необхідності її трансформацій в умовах глобалізаційних викликів, радикальних реформацій у сфері культури, економіки, політики, зміни ціннісних орієнтирів членів соціуму. Аналіз теоретико-методичних та організаційних засад запровадження бібліотеками зв'язків з громадськістю дав підстави обґрунтувати інноваційність цього напрямку їхньої діяльності, виявити невикористані резерви його реалізації в умовах оволодіння новітніми комп'ютерними й інтернет-технологіями. На основі всебічного аналізу публікацій сучасних бібліотекознавців виявлено, що проблема системного формування ОУНБ України ефективних зв'язків з громадськістю не була предметом окремого дослідження, що актуалізує наукові розвідки в цьому напрямі.

У **підрозділі 1.2. «Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження»** визначено, що ОУНБ, як провідний інформаційно-комунікаційний та соціокультурний центр області, депозитарій місцевих та краєзнавчих видань, осередок духовного спілкування широких кіл громадськості, має підтримувати й розвивати гуманістичну місію, формувати гармонійне соціокультурне середовище регіону через налагодження системних і багаторівневих зв'язків з громадськістю, що розглядаються як інформаційний вплив на суспільну думку. Актуалізація ототожнення понять «зв'язки з громадськістю» та «публік рілейшнз» обумовлена єдиним функціональним навантаженням, сутність якого полягає у встановленні й підтримці спілкування, взаєморозуміння і співробітництва

між організацією та її цільовими аудиторіями; у допомозі керівництву організації бути поінформованим про суспільну думку і вчасно реагувати на неї, бути готовим до будь-яких змін і використовувати їх найефективніше. Так, громадська думка – ставлення її носія до соціально значимого об'єкта – є складником зв'язків бібліотеки з громадськістю, формуючим подальшу систему привабливого іміджу, що складається із: «соціокультурного іміджу», «правового іміджу», «ділового іміджу», «соціокомунікативного іміджу». Доведено, що кожен елемент системи зв'язків бібліотеки з громадськістю має бути позначеним активністю у соціокультурній сфері, знаходитися в постійній взаємодії із зовнішнім середовищем, відповідати репутаційним орієнтирам на створення якісного публісیتی, усталеного авторитету і в результаті формувати установі ефективний бренд. Обґрунтовано, що для досягнення найбільшого комунікаційного ефекту ОУНБ повинні визначати лідера суспільної думки регіону як пріоритетного й авторитетного об'єкта розбудови діалогічних та продуктивних комунікаційних зв'язків.

Застосування методології соціокомунікативного, системно-діяльнісного та інформаційного підходів обумовлене необхідністю встановлення багатоканального зворотного зв'язку із громадськістю з метою вивчення суспільної думки стосовно репутаційних характеристик бібліотеки в регіоні. Залучення дослідницького потенціалу інформаційного підходу дало змогу виявити основні канали й інструменти комунікаційної взаємодії з цільовими групами реальних і потенційних користувачів. Застосування системно-діяльнісного підходу й методу моделювання сприяло розробленню релевантної моделі системного розвитку зв'язків бібліотек з громадськістю в соціокультурному просторі регіону.

Використання соціологічних методів дослідження (анкетування та інтерв'ювання) допомогло визначити сучасний стан опанування всіма ОУНБ України (крім окупованих територій) організаційного й комунікаційного інструментарію розбудови зв'язків з громадськістю, з'ясувати рівень обізнаності бібліотечних фахівців щодо можливостей та перспектив налагодження продуктивної взаємодії бібліотеки з різними цільовими групами місцевої громади.

У другому розділі «Інституціональні підсистеми зв'язків бібліотек із громадськістю: закордонний та вітчизняний досвід», який складається з двох підрозділів, розглянуто передумови, особливості й загальні тенденції впровадження зв'язків з громадськістю в діяльність бібліотечних закладів. Продемонстровано вплив ринкових умов на осучаснення попереднього досвіду роботи бібліотек, їхню мотивацію щодо підвищення ефективності PR-діяльності тощо.

У підрозділі 2.1. «Розвиток паблік рілейшнз в діяльності бібліотек. Досвід США та країн Західної Європи» розкрито ступінь залученості зарубіжних бібліотек до бурхливих змін, які відбуваються в суспільному житті, з огляду на те, що вони повинні виконувати функції центрів інформації з усіх хвилюючих місцеву громаду питань. Для сучасних бібліотек США та Західної Європи характерне насамперед ефективно та продуктивно використання всіх ресурсів, зокрема фінансових, інформаційних, технічних, кадрових. Аналіз досвіду застосування паблік рілейшнз у бібліотеках США та Західної Європи сприяв виявленню певних відмінностей, а саме: в бібліотечних установах Сполучених Штатів зв'язки з громадськістю розглядаються як один із напрямів маркетингу, орієнтований на формування ринку бібліотечних послуг, отримання фінансових дивідендів, розроблення стратегій на сегментацію, позиціонування, а відтак і на комерціалізацію бібліотечно-інформаційних продуктів та послуг; на відміну від американського досвіду, в Західній Європі більше уваги приділяється управлінському аспекту розвитку зв'язків з громадськістю, спрямованому на формування позитивного іміджу організації, її паблісіті, а відтак на отримання репутаційних дивідендів.

Основним трендом закордонного PR у бібліотеках є мобільність надання інформації користувачам різних суспільних груп. Для результативнішого впровадження зв'язків з громадськістю та налагодження системи багатоканальних комунікацій бібліотек з реальними й потенційними користувачами залучаються міжнародні комунікаційні холдинги (WPP, Omnicom, Publicis), співпраця з якими гарантує високий професійний рівень кадрового потенціалу, ефективність у розподілі й витрачання коштів, упровадження креативних ідей з метою підвищення репутації бібліотек у суспільстві.

Підрозділ 2.2. «Етапи інституціоналізації зв'язків з громадськістю у бібліотечних закладах України» висвітлює становлення та розвиток зв'язків з громадськістю, починаючи від «точки відліку» появи елементів PR у соціокультурній сфері кінця XIX ст., що пов'язані з поширенням меценатства, спрямованого на покращення іміджу надавачів благодійної допомоги, розширення можливостей творчої та наукової реалізації для набувачів цієї допомоги. Соціокультурний та економічний поштовх, що сприяв розвитку бібліотек завдяки фінансовій та організаційній підтримці їхньої діяльності знаними благодійниками того часу, актуалізує основну мету бібліотечної установи – допомагати суспільству в реалізації самоосвіти та самовиховання, вирішенні соціально-побутових проблем завдяки вчасному надходженню необхідної інформації. Система регіонального бібліотечного обслуговування, зорієнтована на актуальні для громадськості місцеві проблеми, забезпечує потужну інформаційну підтримку в різних сферах людської діяльності; використовуючи свої ресурсні можливості, вона активно реагує на всі місцеві

події, що відбуваються внаслідок соціальних, економічних чи демографічних змін.

Наголошено, що в радянський період розвитку вітчизняних бібліотек (1917 – 1991 рр.) домінування тоталітарної ідеології не сприяло встановленню широких діалогічних зв'язків з громадськістю. В умовах адміністративно-командної системи управління бібліотеки були інструментом ідеологічного впливу на всі соціальні верстви населення; провідне місце в діяльності бібліотек займали агітація і пропаганда, виховуючи читачів у дусі пануючої політичної ідеології. Серед форм бібліотечної роботи превалювали голосні читання, групові бесіди, лекції, вечори книги, усні газети, атеїстичні вечори, бібліотечні «вівторки», «четверги», літературні перерви, літературні кіновечори, літературно-музичні вечори. З набуттям досвіду масової роботи в бібліотеках, поступовим зростанням культурно-освітнього рівня читачів, починаючи з 1940–60-х рр., поширюються рекомендаційні форми масового бібліотечного обслуговування – тематичні вечори, читацькі конференції, бібліографічні огляди літератури, хоча вони і мають суто формалізований характер. У 1970–80-х рр. широко застосовуються масово-просвітницькі заходи, котрі доповнюють систему політичної освіти дорослих та самоосвіти. Масові форми бібліотечного обслуговування, певним чином, сприяють розширенню комунікативного середовища бібліотеки, зростанню творчого й інтелектуального потенціалу користувачів, але розвиток системи зв'язків бібліотеки з громадськістю обмежується лише масовою роботою з читачами. Здобуття Україною незалежності та розбудова ринкової економіки зумовили перехід до нового етапу розвитку бібліотечних зв'язків з громадськістю, що пов'язані з розгортанням маркетингових комунікацій.

Третій розділ «Сучасні тенденції та перспективи розвитку зв'язків з громадськістю обласними універсальними науковими бібліотеками України», який складається з двох підрозділів, присвячений дослідженню комунікаційних процесів сучасної обласної універсальної наукової бібліотеки в умовах нової соціокультурної реальності; інноваційної політики головної книгозбірні регіону; реалізації якісно нових комунікаційних стратегій з організованою промоцією власних соціокультурних проєктів, відкритістю та доступністю базових бібліотечних сервісів, підвищенням їхньої конкурентоспроможності на інформаційному ринку.

У підрозділі **3.1. «Особливості зв'язків з громадськістю в ОУНБ: кінець ХХ – початок ХХІ ст.»** на основі дослідження інноваційної діяльності бібліотек виявлено основні пріоритети модернізації бібліотечної діяльності, які соціально сфокусовані на якісному забезпеченні інформаційних, освітніх і культурних потреб місцевої громади. З метою визначення якісних та кількісних показників застосування зв'язків ОУНБ з громадськістю з лютого по травень

2016 р. було проведено їх анкетування, підґрунтям для формування якого стали дослідження закордонного й вітчизняного досвіду використання зв'язків бібліотеки з громадськістю, а також бажання з'ясувати, які PR-інструменти використовуються сьогоденною бібліотекою, які засоби промоції найбільш зручні і зрозумілі, що приносить найбільше користі на шляху розбудови бібліотечних послуг. Окрім загальних питань, анкета містила питання про: наявність спонсорів та фандрейзерів; звернення до органів державної влади й місцевого самоврядування; залучення соціальних сервісів та ЗМІ; організацію сучасних PR-заходів. Результати анкетування 21 ОУНБ України допомогли виявити такі напрями комунікаційної діяльності, як: спрямованість бібліотек на підвищення статусу провідних соціокультурних установ регіону; позиціонування ОУНБ як комунікаційного центру консолідації громади; зміцнення партнерських взаємин з органами державної влади й місцевого самоврядування, громадськими та соціальними інституціями; забезпечення багатоаспектних ефективних зв'язків з усіма колами громадськості завдяки функціонуванню відповідного структурного підрозділу. Актуалізація наявності в бібліотеках спеціально підготовлених фахівців зі зв'язків з громадськістю обумовлена необхідністю постійної співпраці з представниками медіа, підготовки для них такої інформаційно-промоційної продукції, як: бекграундер, прес-реліз, медіа-кіт, фоторепортажі бібліотечних заходів та ін. Встановлено, що впровадження комунікаційних засобів у розбудову зв'язків з громадськістю дає підстави обґрунтовано приймати релевантні рішення, визначати стратегії, оптимізувати використання інтелектуального інформаційного потенціалу бібліотеки, стимулювати активність бібліотечних працівників у процесі впровадження нових механізмів формування іміджу бібліотеки і серед користувачів, і серед зовнішніх суб'єктів комунікаційного середовища.

У підрозділі 3.2. «**Моделювання алгоритму системної розбудови зв'язків з громадськістю в ОУНБ України**» на основі узагальнення результатів проведеного анкетування майже усіх ОУНБ України (Сумська та Херсонська ОУНБ не відповіли на запит) запропоновано алгоритм розбудови ефективної системи зв'язків бібліотек з громадськістю, який передбачає етапність основних процедур встановлення комунікаційної взаємодії та застосування сучасного інтерактивного інструментарію її підтримки. Серед основних етапів реалізації моделі зв'язків з громадськістю визначено ті, які можуть бути найефективнішими в розбудові продуктивної комунікаційної політики ОУНБ, а саме: SWOT-аналіз (аналіз бібліотечного середовища; цільових аудиторій, економічної ситуації, ступеня задоволеності користувачів рівнем бібліотечного обслуговування), конкретизація цілей та завдань ОУНБ, складання плану комунікаційних заходів (розробка матриці відповідальності за кожен пункт плану), вибір каналів розповсюдження інформації про діяльність

ОУНБ, оцінка ефективності комунікаційних проявів, основним критерієм якої є збільшення кількості користувачів, ресурсів, згадувань у ЗМІ.

Виявлено об'єктивні й суб'єктивні чинники, які сприяють системній розбудові зв'язків з громадськістю та викликають потребу обізнаності фахівців бібліотек з можливостями застосування PR-інструментарію, інших комунікаційних засобів щодо збільшення кількості користувачів, покращення фінансового й матеріально-технічного оснащення бібліотеки, зростання її рейтингу в традиційних та електронних медіа. Узагальнення результатів анкетування засвідчило, що використання всіх інструментів зв'язків з громадськістю Кіровоградською та Рівненською ОУНБ виводить їх на перший рівень цитування в системі Google; в Одеській та Закарпатській ОУНБ завдяки створенню окремих структурних PR-підрозділів збільшено індекс цитування у ЗМІ більше ніж на 50 %. Модель, яка забезпечує названі ОУНБ ефективними результатами, складається з: налагодження сталих зв'язків із ЗМІ завдяки генерації цікавого контенту, що постійно привертатиме увагу місцевої громади до діяльності бібліотеки; спонсорства та фандрейзингу – залучення до ініціацій бібліотеки представників провідних бізнес-структур регіону для запровадження взаємовигідного співробітництва (для бібліотеки – фінансових дивідендів, для бізнесу – репутаційних); цілеспрямованої співпраці з органами державної влади та місцевого самоврядування задля лобювання інтересів покращення державної підтримки бібліотек; консолідації під егідою бібліотеки авторитетних громадських організацій та лідерів суспільної думки, які відстоюють зацікавленість місцевих громад у розбудові комфортного і змістовного соціокультурного простору регіону; застосування сучасних інформаційних технологій та мережевих сервісів – для збільшення аудиторії віддалених користувачів; організування нових креативних заходів, покликаних привертати увагу всіх цільових груп, що сприяють ефективному функціонуванню ОУНБ.

ВИСНОВКИ

1. Важливою умовою перспективного розвитку бібліотек є формування системи ефективних зв'язків з громадськістю, що вирішують діалектично взаємопов'язані завдання: гармонізація відносин в системі «бібліотека – місцева громада», узгодження результатів діяльності бібліотеки з очікуваннями реальних та потенційних користувачів щодо якості бібліотечно-інформаційних продуктів і послуг. Сучасна ОУНБ відіграє визначальну роль у формуванні змістовно насиченого й комфортного соціокультурного середовища регіону: вона створює умови для консолідації місцевої громади, налагодження соціального діалогу в межах різних національних традицій, першочергову увагу приділяючи інформаційному забезпеченню ділових, освітніх та духовних

потреб населення регіону. Зростання технологічної потужності бібліотек, інтелектуалізація бібліотечної професії, значний досвід мережевої взаємодії змінили філософію бібліотечної діяльності та зробили бібліотеки системоутворюючими центрами соціокультурної взаємодії.

Своєчасність вивчення проблеми формування ОУНБ системи ефективних зв'язків з громадськістю зумовлена й тим, що теоретично та практично вона є недостатньо розробленою й досі ще не була предметом комплексного дослідження.

2. Розгляд понятійного апарату предметної сфери засвідчив відсутність загальноприйнятого визначення терміна «зв'язки бібліотек з громадськістю», оскільки означений напрям діяльності бібліотек знаходиться на стадії інтенсивного розвитку й донині не набув цілісного теоретичного осмислення. У переважній більшості профільних наукових публікацій цей термін використовується як синонім понять «паблік рілейшнз», «промоція», «реклама», привертаючи увагу до бібліотечної діяльності користувачів, подекуди підтримуючи привабливий імідж. З метою досягнення більшого комунікаційного ефекту від розбудови зв'язків з громадськістю, пропонується розгляд широкого комплексу суб'єктів зовнішнього та внутрішнього середовища бібліотеки, виокремлюючи серед них цільові групи комунікаційного впливу. Пріоритетною, з цільових груп зовнішнього середовища, є «лідери суспільної думки» – авторитетні політики, громадські діячі, письменники, видавці, науковці, митці, успішні бізнесмени й активісти громадських рухів, думка яких впливає на всі верстви населення регіону і сприяє формуванню репутації ОУНБ, збільшенню її публіцитного капіталу.

3. Застосування соціокомунікативного, системно-діяльнісного та інформаційного підходів у комплексі із такими методами, як історіографічний, аналітичний, емпіричний, дало змогу запобігти фрагментарності й описовості наукового розроблення проблеми, створити цілісне уявлення про сутність, напрями й інструменти системної розбудови зв'язків бібліотек з громадськістю. Доведено, що найраціональнішим підходом до формування бібліотеками розвинутих зв'язків з громадськістю є системний розвиток цієї діяльності як інструмента: комунікаційного управління суспільною взаємодією на двох рівнях – внутрішньому («бібліотека – користувач») та зовнішньому («бібліотека – місцева громада»); комерційного забезпечення ефективного впровадження інноваційних проектів (залучення спонсорів, фандрейзерів).

4. На основі вивчення зарубіжного досвіду функціонування бібліотек США та Західної Європи з'ясовано особливості розвитку ними зв'язків з громадськістю як комунікативної практики, спрямованої на реалізацію соціальної відповідальності перед місцевою громадою за поширення правдивої, соціально значущої інформації стосовно проблем життєдіяльності регіону.

Демонстрація такої відповідальності передбачає впровадження в практику бібліотек технологій електронного урядування, інформаційної аналітики, Government Relations, Media Relations, онлайн проєктів «Громадські платформи», «Громадські приймальні» й ін., а також фандрейзингу, спонсорства, донорства, меценатства. Оптимальним для вітчизняної практики розбудови бібліотеками зв'язків з громадськістю є поєднання кращих здобутків американської та західноєвропейської моделей, у першій з яких ця діяльність розглядається переважно як комунікаційний інструмент маркетингу, спрямований на здобуття фінансових дивідендів, а в другій – як інструмент формування іміджу, метою якого є насамперед отримання репутаційних дивідендів.

5. У процесі дослідження становлення зв'язків з громадськістю виокремлено основні етапи опанування їх бібліотеками України. Перший етап інституціоналізації цих зв'язків (кінець XIX – початок XX ст.) пов'язаний з поширенням меценатства, формуванням традицій фінансової підтримки прогресивними представниками громадськості функціонування місцевих бібліотек, що позитивно впливало на репутацію і благодійників, і бібліотек. Другий етап (1917 – 1991 рр.) демонструє особливості їх розвитку в умовах жорсткого державного управління бібліотечною галуззю як інструмента комуністичної агітації та пропаганди; на цьому етапі пріоритет надавався масовим просвітницько-виховним формам бібліотечної роботи, спрямованим переважно на виховання читача в дусі партійної ідеології. Третій етап розвитку бібліотеками України зв'язків з громадськістю (з 1991 р. – по цей час) характеризується впливом на цей процес нових умов, пов'язаних з державотворенням, демократизацією, реформуванням економічної, політичної соціокультурної сфери, появою вітчизняного законодавства, у т.ч. бібліотечного, формуванням громадської та національної свідомості в суспільстві.

6. Дослідження рівня розвинутої в ОУНБ України зв'язків з громадськістю, що здійснювалось на основі їх анкетування протягом 2015–2016 рр., дало змогу встановити: це одна з динамічних форм соціокультурної діяльності бібліотеки, що має потенціал для розбудови комунікаційного простору регіону завдяки певному рівню сформованості позитивного іміджу, наявності інструментарію для модернізації бібліотечної діяльності, використанню інтелектуальних ресурсів в інтересах суспільного розвитку. Проте низький рівень комунікаційної взаємодії та слабкий зворотній зв'язок, без дослідження ефективності PR-заходів, відсутності інтерактивних каналів позиціонування бібліотек як системоутворюючого суб'єкта соціокультурного середовища регіону, доводить потребу дослідження і впровадження широкого спектра PR-інструментарію, визначеного закордонним та вітчизняним попереднім досвідом.

7. Релевантна модель системного розвитку зв'язків ОУНБ з громадськістю в соціокультурному просторі регіону передбачає реалізацію таких основних

етапів роботи: проведення SWOT-аналізу бібліотеки; визначення цілей, що стоять перед ОУНБ як системоутворюючим центром соціокультурного середовища регіону; складання плану PR-діяльності, яка охоплює цілеспрямовану комунікаційну взаємодію з усіма суб'єктами формування соціокультурного середовища; налагодження потужної системи інтерактивних каналів комунікації, проведення оцінки ефективності та виявлення збільшення кількісних і якісних показників підвищення обізнаності населення регіону стосовно діяльності ОУНБ.

Ефективність реалізації релевантної моделі зв'язків з громадськістю багато в чому залежить від дотримання злагодженою командою визначеної послідовності дій, від продуктивної взаємодії на внутрішньому та зовнішньому рівнях комунікаційного середовища ОУНБ, а також від змоги якісно оперувати запропонованими інструментами, що забезпечуватимуть: багаторівневу систему налагодження співпраці із ЗМІ, органами державної влади й місцевого самоврядування, лідерами думок, громадськими організаціями, бізнес-структурами регіону; результативне проведення потрібних в регіоні PR-заходів; доцільне використання соціальних та мережевих сервісів тощо.

Проведене дослідження не вичерпує повністю проблеми розроблення концептуальних засад розвитку ефективної системи зв'язків бібліотек з громадськістю в соціокультурній сфері регіону. Перспективними напрямками подальших розвідок є: налагодження корпоративної взаємодії бібліотек регіону щодо системної розбудови зв'язків з громадськістю; удосконалення комунікаційного інструментарію для вивчення суспільної думки про ефективність реалізації бібліотеками «стратегії довіри»; розроблення моделей розвитку зв'язків з громадськістю як інструмента інтернет-комунікації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях, включених до переліків ДАК України:

1. Кияниця Є. О. Класифікація PR-технологій за специфікою використання в закладах культури / Є. О. Кияниця // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. пр. НАКККіМ. – Київ : Міленіум, 2011. – Вип. XXVII. – С. 156–164.
2. Кияниця Є. О. Виникнення та розвиток поняття «паблік рилейшнз» / Є. О. Кияниця // Культура і сучасність: альм. НАКККіМ. – Київ : Міленіум, 2011. – №2. – С. 26–131.
3. Кияниця Є. О. Імідж організацій соціокультурної сфери: структурний підхід / Є. О. Кияниця // Вісник Харківської державної академії культури: зб. наук. пр. – Харків : ХДАК, 2014. – № 44. – С. 78–85.

4. Кияниця Є.О. Перспективи використання технологій паблік рілейшнз у соціально-культурній сфері / Є. О. Кияниця // Вісник Книжкової палати: наук.-практ. журн. – Київ : Книжкова палата України, 2014. – № 10. – С. 47–56.

5. Кияниця Є. О. Тенденції та перспективи співпраці сучасної бібліотеки із ЗМІ // Є. О. Кияниця // Вісник Книжкової палати : наук.-практ. журн. – Київ : Книжкова палата України, 2016. – № 4 (237). – С. 45–48.

Статті у вітчизняних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних:

6. Кияниця Є. Еволюція зв'язків з громадськістю в діяльності організацій соціально-культурної сфери України // Є. О. Кияниця // «ScienceRise». – № 4 (9). – Харьков, 2015. – С. 78–83.

Статті в іноземних наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних:

7. Кияниця Є. Использование креативных технологий в политической рекламе // Є. О. Кияниця // Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки: науч. журн. – Краснодар : «Издательский Дом-Юг», 2015. – № 1. – С. 56–61.

8. IevgeniiaKyianytsia The study of classification of event communication in library sphere \ KyianytsiaIevgeniia \ Eureka: social and humanities. – Publisher «Scientific Route», 2016. – № 5. – P. 11–18.

Статті, які додатково відображають результати дослідження:

9. Кияниця Є.О. «Специфіка функціонування «паблік рілейшнз» в контексті соціокультурної динаміки» / Є. О. Кияниця // Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи. – Вінниця : «Діло», 2014. – С. 247–254.

10. Кияниця Є. О. Аналіз основних моделей зв'язків з громадськістю в соціально-культурній сфері / Є. О. Кияниця // Інтегровані комунікації : наук. журн. – Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2016. – № 1. – С. 36–42.

Тези у збірниках наукових конференцій:

11. Кияниця Є. О. Становлення та розвиток ПР: культурні аспекти / Є. О. Кияниця // Культура і суспільство XXI століття: духовні, культурологічні, соціальні виміри: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 27–28 трав. 2010 р. – Київ : НАККіМ, 2010. – С. 229 – 231.

12. Кияниця Є. О. Культурна комунікація як інструмент розбудови діалогу між європейськими державами / Є. О. Кияниця // Діалог культур: Україна – Греція: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф., 20–21 верес. 2012 р. – К. : НАККіМ, 2012. – С. 166 – 172.

13. Кияниця Є. О. Потреба сучасного суспільства України в соціальній рекламі / Є. О. Кияниця // Реклама: інтеграція теорії та практики: тези доп. VII Міжнар. наук.-практ. конф., 18 груд. 2013 р. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – С. 80 – 82.

14. Кияниця Є. О. Реклама як інструмент крос-культурної комунікації / Є. О. Кияниця // Соціальні комунікації в інтеркультурному просторі: міжконтинентальний діалог інтелектуалів : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 13 листоп. 2014 р. – Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2014. – С. 187 – 191.

15. Кияниця Є. О. Перспективи використання зв'язків з громадськістю в бібліотеці / Є. О. Кияниця // Велес : зб. наук. пр. : матер. Міжнар. конф. «IV осінні наукові читання», 12 жовт. 2015 р. – Київ : Центр наукових публікацій, 2015. – С. 113 – 117.

16. Кияниця Є. О. Основні тенденції розвитку установ соціально-культурної сфери / Є. О. Кияниця // Студії з філології та журналістики: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. студ. та аспір. «Актуальні проблеми філології та журналістики», 21–22 квіт. 2016 р. – Ужгород : Гражда, 2016. – Вип. 4. – С. 372 – 374.

17. Кияниця Є. О. Реклама в соціокультурній сфері: підходи до ефективного використання / Є. О. Кияниця // Велес : зб. наук. пр. : матер. II Міжнар. конф. «Весняні наукові читання», 28 квіт. 2016 р. – Київ : Центр наукових публікацій, 2016. – С. 177 – 179.

18. Кияниця Є. О. Основні фактори впливу на сучасний соціокультурний розвиток суспільства / Є. О. Кияниця // Фундаментальні та прикладні дослідження у сучасній науці : матер. IV наук. конф. : зб. наук. пр. – Харків : Технологічний Центр, 2016. – С. 44 – 45.

АНОТАЦІЯ

Кияниця Є. О. Розвиток зв'язків бібліотек з громадськістю в соціокультурному просторі регіону. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій зі спеціальності 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство. – Київський національний університет культури і мистецтв, Міністерство культури України. – Київ, 2017.

У дисертації розглянуто основні теоретичні підходи до застосування зв'язків з громадськістю в бібліотечних установах, а також практичні засади

використання PR-технологій в обласних універсальних наукових бібліотеках; проаналізовано стан розробленості проблеми розвитку зв'язків бібліотек з громадськістю та охарактеризовано джерельну базу дослідження. Уточнено терміносистему предметної сфери, зміст основних понять предмета дослідження, а також запропоновано обґрунтування теоретичної бази й методологічного інструментарію дослідження. Висвітлено здобутки центральних бібліотек США та Західної Європи у сфері розбудови зв'язків з різними цільовими групами. З'ясовано характерні ознаки основних етапів опанування бібліотеками України технологічних засад використання зв'язків з громадськістю. Досліджено сучасні тренди використання зв'язків бібліотек з громадськістю на регіональному рівні. Розроблено релевантну модель системного розвитку ефективних зв'язків вітчизняних бібліотек з громадськістю в соціокультурному просторі регіону, що ґрунтується на послідовності визначених дій (аналіз ситуації, постановка цілей, розроблення і впровадження плану комунікації з різними цільовими групами, аналіз ефективності проведеної кампанії); наявності кваліфікованих фахівців та їх можливості оперувати інструментами, визначеними закордонним та вітчизняним досвідом; підтримці органів державної влади та місцевого самоврядування; залученні до співпраці спонсорів та фандрейзерів, приверненні уваги ЗМІ завдяки проведенню інноваційних проектів та генерації креативного контенту.

Ключові слова: зв'язки з громадськістю, обласна універсальна наукова бібліотека, громадська думка, соціокультурна сфера, комунікація, імідж, спонсорство, PR-захід, ЗМІ, соціальні сервіси.

АННОТАЦІЯ

Кияница Е. О. Развитие связей библиотек с общественностью в социокультурном пространстве региона. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по социальным коммуникациям по специальности 27.00.03 – книговедение, библиотековедение, библиографоведение. – Киевский национальный университет культуры и искусств, Министерство культуры Украины. – Киев, 2017.

В диссертации рассмотрены основные теоретические подходы к применению связей с общественностью в библиотеках, а также практические основы использования PR-технологий в областных универсальных научных библиотеках; проанализировано состояние разработанности проблемы развития связей библиотек с общественностью, охарактеризована база исследования. Уточнены терминсистема предметной области, содержание основных понятий предмета исследования, а также предложено обоснование теоретической базы и методологического инструментария исследования. Освещены достижения

центральных библиотек США и Западной Европы в сфере развития связей с различными целевыми группами. Выявлены характерные признаки основных этапов освоения библиотеками Украины технологических основ использования связей с общественностью. Исследованы современные тренды использования связей библиотек с общественностью на региональном уровне. Разработана релевантная модель системного развития эффективных связей отечественных библиотек с общественностью в социокультурном пространстве региона, которая основана на последовательности определенных действий (анализ ситуации, постановка целей, разработка и внедрение плана коммуникации с различными целевыми группами, анализ эффективности проведенной кампании); наличии квалифицированных специалистов и их возможности оперировать инструментами, определенными зарубежным и отечественным опытом; поддержке органов государственной власти и местного самоуправления; привлечении к сотрудничеству спонсоров и фандрайзеров, обращения к СМИ за счет проведения инновационных проектов и генерации креативного контента.

Ключевые слова: связи с общественностью, областная универсальная научная библиотека, общественное мнение, социокультурная сфера, коммуникация, имидж, спонсорство, PR-мероприятие, СМИ, социальные сервисы.

SUMMARY

Kyianytsia Ye. O. Development of links between libraries and the public in the regional socio-cultural sphere. – Manuscript.

Thesis for the scientific degree of Candidate of Sciences in Social Communications in specialty 27.00.03 – bibliology, library science, bibliography. – Kyiv National University of Culture and Arts, Ministry of Culture of Ukraine. – Kyiv, 2017.

This, thesis examines the main theoretical approaches to the use of public relations in libraries as well as practical basics for using PR technologies in regional universal scientific libraries. It also analyzes the status of the of library- public relations development problem and specifies the research scope. The paper has specified terminology of the domain and the basic concepts of the research subject what enabled suggesting rationale for the theoretical basis and methodological tools of the study.

The achievements of the central libraries of the USA and Western Europe in the sphere of developing relations with various target groups are highlighted. The characteristic features of the main stages of implementing technological basics of public relations by the libraries of Ukraine have been clarified. The modern trends of using links between libraries and the public at the regional level are studied. A relevant model of system development of effective links between domestic libraries

and the public in the socio-cultural space of the region is developed based on: a sequence of specific actions (situation analysis, setting goals, developing and implementing a communication plan with different target groups, analyzing the campaign effectiveness), availability of qualified specialists and their ability to operate the tools, specific foreign and domestic experience, support of state authorities and local self-government, attracting sponsors and fundraisers for cooperation, appealing to the media through innovative projects and generating creative content.

Key words: public relations, regional universal scientific library, public opinion, socio-cultural sphere, communication, image, sponsorship, PR-event, mass media, social services.

Підп. до друку 25.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір др. апарат.
Друк офсетний. Обл.-вид. арк. 0,9. Зам. 110. Тираж 100.

Видавець і виготовлювач

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ДК № 3953 від 12.01.2011.